

Täysistunto

Torstai 14.9.2017 klo 16.00—18.21

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 6/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 6/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu alkaa. Ensimmäisenä valiokunnan puheenjohtaja Haataisen esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.03 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta. Tämä laki tulee olemaan määräaikainen.

Tässä käytännössä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki, jolla eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskorkoa alennetaan väliaikaisesti. Perusteluna tässä on pidetty sitä, että maatilojen maksuvalmius on viime vuosina heikentynyt erityisen voimakkaasti erityisesti Venäjän asettaman elintarvikkeiden tuontikiellon sekä myös Euroopan unionissa vuoden 2015 maaliskuussa tapahtuneen maitokiintiöistä luopumisen johdosta.

Kuulimme asiantuntijat, ja tämä mietintö on yksimielinen, joten valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tämän hallituksen esityksen numero 79.

17.04 Kari Kulmala si: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta. Pidän esitystä erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena, koska lain tarkoituksena on helpottaa maatalouden toimintaympäristön muutoksista aiheutuneita väliaikaisia maksuvaikeuksia maataloilla. Näitä muutoksia ja maksuhäiriöitä on koko Suomen alueella.

Maatalousyrittäjien ahdinkoon ovat johtaneet useat tekijät, jotka eivät ole olleet yrittäjien omassa hallinnassa. Maatilojen maksuvalmius on heikentynyt oleellisesti. Esimerkiksi maidon tuottajahinta on laskenut parissa vuodessa ennätysalhaalle ja yhä useampi tilallinen joutuu lopettamaan alan syvenevän kriisin vuoksi. Tämä johtuu edelleen osaltaan Venäjän elokuussa 2014 asettamasta elintarvikkeiden tuontikiellosta ja osaltaan Euroopan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

unionissa vuoden 2015 maaliskuussa tapahtuneesta maitokiintiöistä luopumisesta. Esimerkiksi Joensuussa sijaitseva Valion tehdas jalostaa vuosittain noin 190 miljoonaa litraa maitoa. Joensuussa jalostetaan joka päivä noin tuhannen tilan maidot, ja näistä tiloista puolet sijaitsee Pohjois-Karjalassa. Valion Joensuun-tehtaan työllistävä vaikutus alueella on siten huomattava. Venäjän-vientikielto vaikuttaa erityisesti rajan pinnassa oleviin tuottajiin, myllyihin ja meijereihin.

Tälläkin hetkellä maatalousyrittäjät ovat täysin suurliikkeiden ja hallituksen päätöksien varassa. Heidän neuvotteluasemansa on aivan olematon. Viljelijöiden saama osuus kotimaisen ruuan hinnasta on elintarvikeketjun pienin, vaikka työmäärä on suurin. Tiedän itsekin maatiloja, joissa laskuja ei enää avata, mieli on alamaissa, keinoja selviytyä lainoista ja muista maksuista ei enää ole ollut. Laskujen kasautuessa ja tulojen vähetessä elämää kannattelevat voimat jossain vaiheessa yksinkertaisesti loppuvat. Näistä ikävistä tapauksista on uutisoitu säännöllisesti lehdissä. Mielestäni ihmisten, joilla on henkisesti vaikeaa laskujen kanssa, tulisi hakea apua mieluummin terveyskeskuksesta kuin rauta- tai viina-kaupasta. Maatalousyrittäjillä on lisääntyvästi vaikeuksia selviytyä normaalin toiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista tai velkojen lyhennyksistä, eikä tämä sateinen kesä ainakaan edesauta asiaa millään tavoin.

Tämä hallituksen esitys antaa osaltaan uutta uskoa maatalouteen. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä. On oltava myös muita keinoja jaksamisen helpottamiseksi. On olemassa tietenkin monenlaista terapiaa, mutta sekään ei kuitenkaan vapauta veloista eikä arjen pyörittämisen ongelmista. Tarvitaan maatalousongelmien ymmärtämistä sekä siihen monipuolista keinovalikoimaa. Yhtenä keinona mainitsen tuetut lomat esimerkiksi Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kautta, joka on STEAn tuella toimiva järjestö. Tuettua lomaa voivat hakea eri-ikäiset Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt, joilla ei ole muuten mahdollisuutta lomailuun, ja mielestäni maatalouden harjoittajat ovat juuri tällainen ryhmä — samantapaisia tuettuja lomia löytyy myös muualta, kun vain osaa nettiä käyttää. Tämä ja vastaavat lomat olisivat yksi keino jaksaa vaativassa ammatissa edelleen.

Joka tapauksessa tämä hallituksen esitys viivästyskoron alentamisesta on tarkoituksenmukainen. Esityksellä turvataan muun muassa sairaus- ja vanhempainpäivärahojen ja tulevien eläkkeiden tasoa sekä ehkäistään ulosottovelan syntymistä.

17.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta, ja tämän lakiesityksen on tarkoitus olla voimassa vuoteen 2018. Kun on itse maalta kotoisin ja maatalossa lapsuuttaan viettänyt, niin pystyy eläytymään jo siihen sielunmaailmaan, mitä maaseudulla ja maatalossa tapahtuu. Maatalouden toimintaympäristön muutokset ja siitä syystä seuranneet maksuvaikeudet ovat arkipäivää hyvin monelle maanviljelijälle. Säätilassa tapahtuneiden ääri-ilmiöiden kuten myös Venäjän elokuussa 2014 asettaman elintarvikkeiden tuontikiellon ja maitokiintiöistä luopumisen johdosta tilanteet ovat olleet hyvin vaikeita. On surullista kuulla, että siellä perheissä mietitään, uskaltaako avata sitä laskua ja millä tavalla siihen reagoisi. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta me voimme tukea suomalaista maanviljelijää ja maataloutta ja auttaa näitä ihmisiä myös selviämään sitten siitä arjesta, mikä edessäpäin odottaa.

Tämä ehdotettu viivästyskoron alentaminen on tarkoituksenmukainen, ja yksimielisesti sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa tämän hyväksyimme. Paitsi että näin hyvä lakiesitys täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

sä on meillä, niin tämän lain toteutumista ja sen vaikutuksia on kyllä seurattava tulevina vuosina ja sitten jossakin vaiheessa myös pohdittava sitä, olivatko nämä toimet riittäviä ja pitäisikö tätä lakiesitystä kenties jatkaa myös eteenpäin, millainen on se tilanne ja näkymä sitten 2018.

Tämä lakiesitys on hyvä, ja tätä kyllä kannatamme ja näemme, että se on erittäin hyvä maaseudulle ja maanviljelijöille.

17.11 Anne Louhelainen si: Arvoisa puhemies! Maatalouden toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, jotka ovat aiheuttaneet kannattavuusongelmia ja oleellisesti heikentäneet maatalousyrittäjien toimeentulomahdollisuuksia heistä riippumattomista syistä. Tuottajahinnat ja tuotannon kannattavuus ovat laskeneet voimakkaasti jo vuosia. Viime vuosien vaikea taloudellinen tilanne on lisännyt Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien eläke-, ryhmähenki- ja tapaturmavakuutusten maksuaikapyyntöjä huolestuttavan paljon. Maksuaikojen pidentäminen on kuitenkin vähentänyt luottotappioihin kirjattavia maksuja. Alentamalla viivästyskorkoa pystytään konkreettisesti helpottamaan niiden maksuvaikeuksissa olevien maatalousyrittäjien tilannetta, joiden kassavarat eivät riitä vakuutusmaksujen maksamiseen eräpäivään mennessä. Tällä toimella pyritään ennalta ehkäisemään ulosoton velkakierrettä tai sen lisääntymistä sekä köyhyyttä ja inhimillistä hätää.

Arvoisa puhemies! Samalla turvataan maatalousyrittäjien sitoutuminen eläkejärjestelmään oikealla tasolla. MYEL-vakuutuksen työtulojen säilyttäminen mahdollisimman vaakaana pitkällä aikavälillä on kannatettavaa niin maatalousyrittäjien kuin julkisenkin talouden näkökulmasta. Näin vältetään se tilanne, että yrittäjä yrittäisi pienentää työtulon suuruutta silloin, jos vakuutusmaksuja ei pystytä todellisilla työtulotiedoilla maksamaan. On muistettava, että reaalityötulosta maksettava vakuutusmaksu vaikuttaa myös aikanaan saatavan eläkkeen määrään.

Arvoisa puhemies! Sininen ryhmä pitää hallituksen esittämää määräraikaista työeläkevakuutuksen ja ryhmähenkivakuutuksen viivästyskoron alentamista kannatettavana. Markkinatilanteen jatkuessa haastavana meidän on tuettava suomalaista ruuantuotantoa ja ruuan tuottajia. Suomalainen elintarviketuotanto, ruokahuolto liittyy vahvasti huoltovarmuusasioihin, [Puhemies koputtaa] ja jo senkin vuoksi kotimainen tuotanto koko Suomessa pitää turvata.

17.13 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava.

On surullista, että viime vuonna 4 500 tapausta haki lykkäystä MATA- ja MYEL-maksuihin. Onko tämä esitys sitten merkityksellinen? Se on osa maanviljelijöiden kriisipakettia, ja kokonaisuutena tämä kriisipaketti on jo merkityksellinen. Soisin tosin kaikkien sen osien toteutuvan aina sitä kiinteistöverohelpotusta myöten, mitä toivottavasti selvitetään, onnistuuko se EU:n puitteissa meillä, aivan samoin kuin Ruotsissa niin, että investoineet tilat eivät joutuisi kiinteistöverokorotuksien maksumiehiksi.

Tässä on jo tullut hyvää perustelua siitä, miksi viljelijöiden tilanne on niin heikko. Siihen on vaikuttanut Venäjän vastapakotepolitiikka, siihen on vaikuttanut kiintiöiden poistuminen, ja siihen ovat vaikuttaneet vääristyneet markkinat. Ja se, mitä voisimme kaikista eniten tässä laitoksessa tehdä viljelijöiden toimeentulon hyväksi, on jo yhteisesti ruokapoliittisen selonteon yhteydessä päätetty: koetamme elintarvikemarkkinoihin vaikuttaa niin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

että hinnanmuodostus siellä olisi oikeudenmukaisempaa. Hienoa, että siihen koko eduskunta sitoutui, ja toivottavasti tätä asiaa nyt saadaan eteenpäin.

Hyvä asia on tietysti omalta osaltaan myös esimerkiksi se, että budjetissa löytyi Välitä viljelijästä -projektille rahaa, ja hyvä asia on se, että lomitusrakennetta koetetaan kehittää niin, että viljelijät senkin myötä paremmin jaksavat.

17.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Asia, joka helposti voisi levitä niin kuin Jokisen eväät: tässä on paljon hyviä kohtia, joita pitäisi laajentaa ehkä muuallekin kuin yhden elinkeinon ympärille. Mutta on erityisen tärkeää, että hallitus tätä ajaa — ja näyttää siltä, että koko eduskunta, koska mietintö on hyvässä hengessä tehty — sillä on totta, että valtio on omalla reagoinnillaan EU:ssa tuonut tämän yhden elinkeinonharjoittajaryhmän kaikkein suurimpaan ahdinkoon Venäjä-pakotteitten vuoksi, mikä on ollut se vastapallo, mikä tuli sitä kautta, että Suomi EU:n yhtenä jäsenmaana lähtee oikeastaan Yhdysvaltain toimesta tähän pakotepolitiikkaan. [Timo Heinonen: Ei lähtenyt tietenkään siitä syystä!] — Nyt ihmettelenkin, miksei edustaja Heinosen ole tässä kohdassa puheenvuoroa, mutta ehkä se sieltä tulee. [Timo Heinonen: Nyt on!] Tarvitaan aina niitä edustajia, jotka todella tietävät kaikesta kaiken.

Viivästyskorko on sellainen elementti, jota tässä kohtaa on hyvä käyttää, vaikka se on pieni ja osaltaan hieman symbolinen. Tässä keskustelussa olisi hyvä avata myös, mitä tarkoittaa, kun viivästyskorkoja ja muita viivästyskorkoihin liittyviä perintäkustannuksia on siellä ketjun päässä. Nyt meidän tulisi varmistua siitä, että kun viivästyskorkoja tulee, niin seuraamme, kuinka pankit reagoivat. Ottavatko ne jollakin tavoin, niin kuin korkotukien osalta on helposti ollut aiemmin nähtävissä... [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa herra puhemies! Otan siis oikeuden hieman sivuta tätä asiaa toisestakin näkökulmasta, ja se on se, että kun me täällä teemme hyviä päätöksiä, niin pitää pystyä myös seuraamaan ja arvioimaan meidän hyvien päätöstemme vaikutuksia. Tässä tapauksessa tulisi seurata, onko sen viljelijän, joka saa sitä viivästyskorkoon liittyvää helpotusta, lisäksi joku toinen taho, joka hyötyy näistä meidän hyvistä päätöksistämme. Kyllä tässä investointien osalta on ollut yleensä se käytäntö, että jos yhteiskunta investointeihin antaa valtion toimesta tukea, niin pankki rahoitusta ja lainoitusta suunnitellessaan on kyllä sen ulosmittannut saman tien. Tämä on se tärkeä asia, että meillä eduskunnassa pohditaan aina tekemiemme päätösten vaikutuksia myös siltä osin, että seuraamme ainakin, mitä tästä tulee ja mitä seuraavissa asioissa yleensäkin tulee.

Minun mielestäni on erittäin hienoa, että eduskunta ymmärtää sellaista elinkeinonharjoittajaryhmää, joka tässä kohtaa on näiden pakotteitten osalta joutunut kaikkein suurimpaan ahdinkoon Venäjän vastapakotteiden vuoksi. Toki näitä elinkeinotoimenharjoittajia tässä maassa on paljon isompikin joukko kuin vain maatalousyrittäjät.

Arvoisa puhemies! Kiinteistöverot ovat yksi asia. Nyt en hyppää sen enempää sivuun, mutta täytyy sanoa, että tätä on hyvä myös tarkastella niitten leskimummojen ja -pappojen osalta, jotka ovat siellä isojen kiinteistöverojen ahdingossa.

17.19 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Itse olen tottunut suhtautumaan asiallisesti edustajakollegoihin, mutta jokainen tietysti tyylillään.

Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski omassa puheenvuorossaan toi esille, että Suomi olisi Venäjä-pakotteissa mukana Yhdysvaltain takia. Tämähän ei luonnollisestikaan pidä paikkaansa, vaan me olemme niissä Venäjän takia mukana. Venäjän toimet ovat syy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

siihen, että Suomi on mukana Venäjä-pakotteissa. Venäjä loukkasi kaikkia kansainvälisiä sopimuksia valloittamalla itsenäiseltä valtiolta yhden osan, Krimin niemimaan. Ei tämän tyyppistä asiaa voi katsoa sivusta, ja sen takia EU, ja Suomi osana sitä, on mukana näissä Venäjän vastaisissa pakotteissa. Ja minun mielestäni niissä pitää olla mukana niin kauan kunnes Venäjä ryhtyy toimimaan jälleen yhteisten sopimusten ja pelisääntöjen mukaisesti ja kunnioittamaan itsenäisiä valtioita. Ainakin itse toivoisin ja uskoisin, että Ukraina olisi toiminut samalla tavalla, jos Venäjä olisi meiltä ryöstänyt osan meidän itsenäisen maamme maaperää, niin kuin tällä kertaa Ukrainalle tapahtui.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on huolehtia suomalaisesta ruuantuotannosta, ja on hyvä, että näitä toimenpiteitä tulee. Se ala on kohtuuttoman kovassa tilanteessa ollut, ja kun tässä nyt turvallisuudesta ja myös erilaisista uhista on puhuttu ja puhuin, niin myös suomalainen ruoka on osa huoltovarmuutta ja siinäkin mielessä tärkeä kokonaisuuden palanen.

17.21 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pahoittelen, jos olen käyttäytynyt epäkunnioittavasti, mutta tässä kohtaa on pakko todeta, että edustaja Heinonen on tästä lähtökohdasta aivan oikeassa. Lähdin siitä, mistä pakotekeskustelu sitten alkoi, ja sitä kävin läpi. On totta, ettemme voi tietenkään hyväksyä minkään maan toimia, kun jonkun toisen maan suvereniteettia loukataan. Se on päivänselvä asia. Siinä mielessä sitä keskustelua en tässä lähtenyt käymään, vaan siksi, minkä kautta tähän sitten lähdettiin ja minkä takia olemme siinä tilanteessa, että keskustelemme täällä nyt juuri siitä, että tämä sektori on erityisissä vaikeuksissa Suomessa.

17.22 Anne Louhelainen si: Arvoisa puhemies! Viivästyskorkoasia perustuu siis korkolakiin, ja korkotaso on laissa määritelty. 90-luvulta muistamme jopa 16 prosentin korkoprosentteja, ja monia muitakin on ollut, mutta tällaista alentamista ei ole laissa määritelty. Mela on omalla päätöksellään laskenut viivästyskorkoa, koska maataloudessa haastava tilanne on jatkunut. Siksi on tämä määräaikainen laki, jotta maatalousyrittäjät maksaisivat reaalityötulon perusteella työtulon vakuutusmaksua, ettei teknisesti työtulon määrää alennettaisi, mikä vaikuttaisi heidän tulevan eläkkeensä suuruuteen. Ei tätä eikä työkyvyn laskua haluttaisi tehdä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 79/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.